МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Силабус навчальної дисципліни

НЕЙРОЛІНГВАЛЬНІ ТА ТЕОЛІНГВАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ У МОВІ ТА МОВЛЕННІ

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Спеціалізації:	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Освітньо-професійні програми:	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»
Семестр, **рік навчання:**	3 семестр, 2 рік
Статус дисципліни	Вибіркова
Обсяг:	3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких: лекцій – 16 годин (очна форма навчання), 6 годин – заочна форма навчання, практичних занять – 14 годин (очна форма навчання) , 4 години – заочна форма навчання, самостійна робота – 60 годин (очна форма навчання), 80 годин – заочна форма навчання.

Мова викладання:	англійська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладач:	**Ніна Олександрівна КРАВЧЕНКО,** доктор філологічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови
Контактна інформація:	nkravchenko1717@gmail.com
Робоче місце:	бульвар Французький, 24/26, кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови (ауд.118)
Консультації:	За затвердженим графіком
Передреквізити:	Знання у царині іноземної мови (англійської), актуальних проблем германістики
Постреквізити:	Підготовка здобувачів вищої освіти до подальшого засвоєння курсу з іноземної мови
Мета навчальної дисципліни:	ознайомлення майбутніх магістрів філології з новою синтетичною дисципліною теолінгвістикою, яка передбачає єднання двох епістеміологічних джерел для розуміння синергійної багаторівневості релігійної комунікації.
Завдання навчальної дисципліни:	сформувати у здобувачів вищої освіти другого рівня теоретичні знання про базові концепції теолінгвістики представити аналіз вихідних настанов та методологічних засад синергетики у розвитку теолінгвістичної теорії.
Очікувані результати навчання:	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:** • основні поняття, категорії та терміни нейролінгвістики, теолінгвістики та суміжних галузей мовознавства; • основні положення сучасних нейролінгвістичних концепцій щодо функціонування мови та мовлення; • особливості нейрокогнітивних механізмів породження, сприйняття та розуміння мовлення; • особливості функціонування мовних процесів на різних рівнях мовної системи; • основні підходи до вивчення взаємодії мови, мислення, свідомості, пам'яті та когнітивних процесів; • основні поняття й категорії теолінгвістики; • специфіку відображення релігійного світогляду та духовних цінностей у мові; • особливості функціонування сакральної лексики, релігійної фразеології, символів, метафор та інших мовних засобів;

	• основні характеристики релігійного дискурсу та його жанрово-стильові особливості; • взаємозв'язок нейролінгвальних, когнітивних, комунікативних і теолінгвальних аспектів мовної діяльності; • сучасні методи дослідження нейролінгвальних і теолінгвальних явищ у мові та мовленні. **вміти:** • застосовувати основні поняття та методи нейролінгвістичного й теолінгвістичного аналізу; • аналізувати механізми породження, сприйняття та інтерпретації мовлення; • визначати взаємозв'язок між мовними процесами, когнітивною діяльністю та функціонуванням мозку; • аналізувати мовні одиниці з урахуванням їхніх когнітивних, комунікативних і культурних характеристик; • здійснювати аналіз релігійної лексики, фразеології, метафорики, символіки та інших засобів репрезентації сакральної сфери; • виявляти особливості функціонування мовних засобів у релігійному дискурсі; • інтерпретувати мовні явища з урахуванням їхнього нейрокогнітивного та теолінгвістичного потенціалу; • використовувати наукову літературу для дослідження нейролінгвальних і теолінгвальних проблем; • здійснювати самостійний аналіз мовного матеріалу та формулювати обґрунтовані наукові висновки; • застосовувати набуті знання під час філологічного, лінгвістичного та перекладознавчого аналізу текстів; • презентувати результати власного дослідження в усній та письмовій формах; • використовувати сучасні інформаційні ресурси та цифрові інструменти для пошуку, аналізу й систематизації мовного матеріалу; **бути здатним:** • аналізувати нейролінгвальні механізми функціонування мови та мовлення; • визначати взаємозв'язок між мовою, мисленням, свідомістю та когнітивними процесами; • застосовувати основні методи нейролінгвістичного аналізу мовного матеріалу; • аналізувати особливості функціонування мовних одиниць у різних видах дискурсу; • виявляти теолінгвальні особливості мовних явищ та засобів репрезентації релігійного світогляду; • інтерпретувати мовні явища з урахуванням їхніх нейрокогнітивних, культурних і теолінгвальних характеристик;

	• здійснювати самостійне дослідження нейролінгвальних і теолінгвальних явищ; • формулювати аргументовані висновки за результатами аналізу мовного матеріалу; • презентувати результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формах; • застосовувати отримані знання у професійній діяльності філолога, викладача та перекладача.
Зміст навчальної дисципліни:	**Змістовий модуль 1** **Змістовий модуль 1.** Теолінгвістичний підхід до дослідження дискурсу. **Тема 1.** Теолінгвістика як новий науковий напрям мовознавства. Структурно-семантичний аналіз мови, забезпечений богословським коментарем. Особливості релігійної мови; проблема релігійної мовленнєвої поведінки – релігійних форм комунікації; специфіка сфери вживання релігійної мови **Тема 2.** Історія становлення західної та слов'янської теолінгвістики. Фундація теолінгвістики Жан-П'єром ван Ноппеном (J.-P. van Noppen). Поширення терміну *теолінгвістика* Д. Кристалом (David Crystal). Німецька гілка теолінгвістів - історичне становлення та етапи розвитку німецької релігійної лексики, основні риси релігійної мови (H. Moser); текстуально-лінгвістичний аналіз текстів Нового Заповіту, лінгвістичні аспекти гомілетики (W. Gossmann); мовленнєві акти в контексті богослужіння (I.Schermann, A. Shufte). Внесок у поширення теолінгвістики як розділу мовознавства українських (О.Гадомський, Н.Кравченко), сербських (К. Кончаревич), польських (Е. Кухарська-Дрейсс) вчених. **Тема 3.** Часткова та загальна теолінгвістика. Синхронічна та діахронічна теолінгвістика. Вияви конкретної релігії у мові. Релігійні універсалії. Процеси, що відбуваються у мові та суспільстві на даний момент. Явища і зміни у процесі історичного розвитку мови й суспільства, що передбачає порівняльно-історичний підхід. **Тема 4.** Методологія теолінгвістики. Основні підходи до вивчення теолінгвальних реалій. Опис методології теолінгвістики (герменевтичний метод, метафізичний метод, антропоцентричний підхід, системний підхід, аксіологічний підхід , методи етимологічної та словотворчої реконструкції). **Змістовий модуль 2.** Лінгвальні та екстралінгвальні характеристики дискурсу з синергійного куту зору. **Тема 5.** Синергійно-синергетичні властивості дискурсивних утворень. Феномен синергії у світському та релігійному розумінням. Лінгвосинергетичний підхід до вивчення дискурсу як складної самоорганізовувальної системи. Здатність дискурсу до самоорганізації, гомеостатичності, нелінійності, незамкнутості, нестійкості, емерджентності, інтердискурсивності, симетричності / асиметричності. **Тема 6.** Ритуал богослужіння як полікодовий та мультимодальний прояв синергії. Фідеїстичне ставлення до слова - клішованість, жорстка матричність, усталеність мовного коду молитов. Феномен комунікативної вторинності – вторинної вербалізації біблійних протоповідомлень. Визначення термінів *ритуал, церемонія, обряд* та їх ролі у досягненні синергійного ефекту

	комунікації. **Тема 7.** Прагматичні та риторичні особливості англомовних проповідницького та молитовного дискурсів. Структурно-семантичні, композиційні особливості організації фідеїстичного тексту. Дискурсивні властивості тексту проповіді. Дискурсивні властивості тексту молитви. Вплив біблійної фразеології на пареміологічний фонд мов. **Тема 8.** Інтонаційні особливості англомовних проповідницького та молитовного дискурсів. Сприйманні характеристики релігійного дискурсу. Мелодика, темп, паузація. Функція пауз в досягненні синергійного релігійного спілкування. Акустичні характеристики усного тексту проповіді та молитви.
Методи навчання:	Словесні: лекції, дискусії. Наочні: PowerPoint презентації. Практичні: ● усні доповіді або реферати за наступними темами: ● індивідуальні завдання, які передбачають • створення класифікації гносеологичних та епістеміологічних джерел отримання знань та досвіду, • створення класифікації підходів до вивчення теолінгвальної реальності в залежності від конфесії та національної приналежності; • розгляд динаміки лінгвальніх змін у світському/релігійному мовному середовищ; • розробка PowerPoint презентацій за темами • «Символічність ритуальних дій під час Богослужіння – вербаліка та паравербаліка». • «Роль Псалмів у семіотичному просторі Богослужіння».
Рекомендована література:	**Основна** 1. Кравченко Н.О. Синергійність англомовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід): монографія / Н.О.Кравченко. Одеса: КП ОМД, 2017. 408с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/lvphj_2017_3_66 2. Піхтовнікова Л. С. Лінгвосинергетика : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Л. С. Піхтовнікова, Т. І. Домброван, С. М. Єнікєєва, О. О. Семенець; за загальною редакцією проф. Л. С. Піхтовнікової. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 288 с. https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=270280 **Додаткова** 1. «Теорія теолінгвістики: феномен біблійності в українській лінгвокультурі та омовлення релігійної картини світу (аналіз дискурсивної практики XIX ст.) : [переднє слово, наук. ред. проф. Т. А. Космеди]. Харків : Майдан, 2019. 448 с. http://pub.onu.edu.ua/images/specrada/d4105102/aref-piddubna.pdf 2. Піддубна Н. В. Теолінгвістика як нова дисципліна в системі підготовки філологів / Н. В. Піддубна // *Organization of the educational process in the area of philological sciences: a global experience and national practice : scientific and pedagogic Internship, Venice, Nov. 16 – Dec. 28, 2020 / Ca' Foscari University of Venice.* – Venice : Baltija Publishing, 2020. S .58–

	61. URL: https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6428 3. Піхтовнікова, Л. С. (2017). Евристична й інтегрувальна роль синергетики в лінгвістиці. *Нова філологія*, (69), 160-164. http://www.novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/303 4. Crystal D. Whatever happened to theolinguistics? In: Chilton P., Kopytowska M., eds Religious language, metaphor and the mind. 2013. 5. Hobbs, V. (2021). An Introduction to Religious Language: Exploring Theolinguistics in Contemporary Contexts (pp. xiv–xv). London,: Bloomsbury Academic. http://www.bloomsburycollections.com/an-introduction-to-religious-language-exploring-theolinguistics-in-contemporary-contexts/foreword 6. Bahtiyor qizi, S. N. (2022). Theolinguistics. *Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture*, 2(2), 146–149. https://www.in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/857 7. van Noppen J.-P. From Theolinguistics to Critical Theolinguistics: the Case for Communicative Probity. 2004. http://www.jovanoppen.tk. **Електронні інформаційні ресурси** Наукова бібліотека ОНУ: 1. загальний електронний каталог НБ ОНУ: http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/ 2. навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: http://lib.onu.edu.ua/rgf/
ПОЛІТИКА КУРСУ: *Відвідування занять* *Регуляція пропусків*	Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf).
Дедлайни та перескладання	Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)
Політика академічної доброчесності	Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf)

Використання електронних пристроїв на занятті	Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.
Комунікація	Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту, або через чат академгрупи у Telegram, або розміщуються в Google Class. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.